Ram, Goving itd. Guru Govind Singh uveo je epitete za boga koji personificiraju junaštvo: sarbloh (»čelični«), mahakal (»velika smrt«), asipani (»ruka s mačem«).

Sikhazam ima i svoju legendu o stvaranju sveta. »U početku beše samo bog. Igrom je stvorio mayu (maja = iluzija) iz koje je proistekao mnogostrani svet«. Oni veruju da su duše rođene iz boga, a slične su usamljenim svetiljkama. Duše se zaogrću telom koje je nastalo iz pramaterije. Dokle god duša ne pobedi i ne uništi strasti tela, ona mora da luta. Prema delima za života duša odlazi ili u raj, ili u pakao, tj. rađa se ponovo u jednom od 8.400.000 oblika zemaljske egzistencije. Ponovnih rađanja duša se može spasti samo verom i ljubavlju prema bogu. Kada duša konačno spozna da je bog jedina realnost, tada se više ne rađa i vraća se u božanski izvor iz koga je potekla. »Duša i bog pobeđuju karmu«, smatra sikhizam.

Iako Sikhi priznaju samo jednog nevidljivog boga, ipak, se učešće drugih božanstava u egzistenciji čoveka ne poriče. Od bogova najviše se poštuje hinduistička Durga zbog svoje borbenosti. Kultovi sikhizma su kombinacija verskih običaja islama (na pr. obrezivanje) i hinduizma koji kultove produhovljava. Dogme sikhizma tvrde: »Religija se ne sastoji samo iz reči, hodočašća i meditacije... Ostani čist usred nečistog sveta i tako ćeš naći put vere«. »Pravo sretstvo pobožnosti i duhovne čstoće je izgovaranje imena božjeg«.

Ritual se sastoji uglavnom od recitacija himni Granatha. Veliki značaj ima i karah-prasad (pričešće) koje se obavlja specijalnim ceremonijalom.

Hram Sikha potseća na hindu hram bez idola. Umesto njih nalazi se Granath Sabha položena na uzvišeni podium i otvoren na psalmi za tu priliku. Dok se psalm čita sveštenici iznad njega mašu paunovim lepezama.

Sveta mesta Sikha su Zlatni hram u Amristaru koji je obložen čistim zlatom i hram Tarn Taran, 20 km. južno od Amritsara, oba sagrađena na sred jezera. U velikim hramovima obavljaju se specifične ceremonije zvane pujaris (pudžaris) koje su istovremeno i materijalni izvor za podizanje velelepnih hramova, jer je ceremonija uključivala i skupljanje priloga za vreme dok granathi (sveštenici) čitaju tekstove.

U svakodnevnom životu granathi se ne razlikuju od ostalih Sikha, sem što su život posvetili studiji i tumačenju svetih tekstova. Oni su i dušebrižnici svoje pastve. Učitelji (gurui) i propovednici ne veruju u potrebu askeze; oni se žene i stvaraju porodice. I pored svega Sikhi imaju i asketske monaške redove, tzv. udesi = »oni koji su se odrekli sveta«, nirmala-sadhui = »sveci bez moralnih mrlja«, i akali = »obožavaoci večnih božanskih bića«. Pripadnici ovih sekta žive po ugledu na fakire i hinduističke žive svece tzv. sanyasi.

Ceremonija venčanja obavlja se kruženjem mladenaca oko svetog rukopisa Adi Granatha, dok sveštenik recituje prigodnu psalmu. Isto kao i hinduisti i Sikhi spaljuju svoje umrle. Askete se ne spaljuju već se sahranjuju u sedećem položaju.

U socijalnom pogledu sikhizam je daleko progresivniji od hinduizma; oni nemaju podelu na kaste, nego svi čine jednu kastu. Još je guru Nanak nastojao da svoje pripadnike socijalno izjednači i oslobodi ih kastinskog ropstva. U tome je potpuno uspeo tek deseti guru Govind Singh. Prema njegovoj reformi svi Sikhi se ujedinjuju u jednu khalsu – jedinstveno bratstvo, čiji je simbol singh – lav. Uključivanje u bratstvo propraća se ceremonijom pahul koja se obavlja pre sedme godine života deteta, pubertetu. [3] u pubertetu. Tom prilikom iskušenik pije pet gutljaja slada, a posle svakog gutljaja mora, pojačanim glasom da citira drevne ratničke sentencije i da se zakune da će rigorozno poštovati pet svetinja KA: kes, kangha, kripan, kachh i kara. Mora se zavetovati da neće uzimati đroge i pušiti. Ovih pravila rigorozno su se pridržavali samo sledbenici gurua Govidnda, dok drugi, manje rigorozni tzv. sahij-dhari (sahidž-dhari) bili su liberalniji i delimično odstupali od zaveta.

Sikhi poštuju svetost krave, ne ubijaju ih, ali zato jedu ostale vrste mesa, samo pod uslovom da klanje mora da se obavi jednim zamahom, kako se životinja ne bi mučila.

Etika sikhizma najsličnija je etici hinduizma. Osim u pogledu kasta, sikhizam poštuje hiduističku tradiciju i neke njegove bogove, specijalno one borbene.

Sikhizam je treća po značaju indijska religija danas sa oko 13 miliona pripadnika. Zlatni hram i grad Amritsar pretstavljaju ne samo religiozan centar sikhizma nego i politički centar iz koga ova ratnička kasta regrutuje svoje političke predstavnike (sikhistički Vatikan). Sikhi su ne samo najbolji, najagilniji i najkonstruktivniji deo indijske armije, već isto tako izvanredni i veoma agilni trgovci, premda se uspešno bave i svim mogućim pozivima i sportom. Ma koliko bili savremeni oni u većini poštuju svoju sikhističku tradiciju: obavezno nose svoj karakterističan turban, ne briju se i ne šišaju.

1. Angad je ime jednog od heroja epskog doba
2. Dara Šikhoh je preveo Upanišade na persijski i ispovedao mističnu muslimansku jeres sufi
3. Kod Indijaca pubertet nastaje nešto ranije nego kod nas; nekad čak i pre desete godine života.

žilet u ustima

Saša Radonjić

KIŠA

kiša, kiša
kiša

potpuno mokri
svukli smo se
i podigli ruke ka nebu

(modri nokti i modro nebo)

obrijanih glava
(kosu smo zakopali duboko u zemlju)
ležemo jedno uz drugo
i u glas izgovaramo:
kiša

iz oblaka
propadaju bijeli čaršavi
i prekrivaju nas

iz zemlje
umjesto trave
niču vlasi naših crnih kosa

(crne trave i crno nebo)
duga

KROZ OMČE

gledamo se kroz omče
misliš: jupiter

u sobi su ostavili
dvije stolice
pribor za pisanje
kutiju cigareta
sa obe strane crvenog lustera
po jedna čelična kuka
i omče
misliš: zašto se ja plašim
kad su njegove oči crvene
kao luster
raširili smo ruke
prstima dodirujemo jupiter

NA KRSTARENJU

lađu kojom smo plovili
potopila je bura
valovi su izbacili tijelo
utopljenog mornara

njegova lijeva šaka
bila je čvrsto stisnuta
i iz nje se cijedila
crvenkasta sluz

u suton
lađu kojom smo plovli
potopila je bura

ležimo na dnu mora
u ustima su nam se oplodile ribe
mi smo meduze
zgnječene u lijevoj ruci utopljenog mornara
pronaći ćete slike sa krstarenja

OŽILJAK

ispod lijevog oka ima ožiljak
pokušavala je od vrpce za kosu
načiniti omč

vrpca je bila isuviše kratka
isuviše crvena za prevaru ožiljka

gurnula je žilet u usta
pogledala u ogledalo
i primjetila vrhove crnih cipela
na polici ormarića

ispod lijevog oka
gledali smo se rukama

prsti nemaju nokte